

Ruža Jozić: *Kulturna baština u programu školske knjižnice*

		
SEKCIJA ZA ŠKOLSKE KNJIŽNICE		
		10. OKRUGLI STOL ZA ŠKOLSKE KNJIŽNICE
		Njegovanje kulturne baštine kroz programe školske knjižnice
		Varaždin, 3.10.2019. Prva gimnazija Varaždin

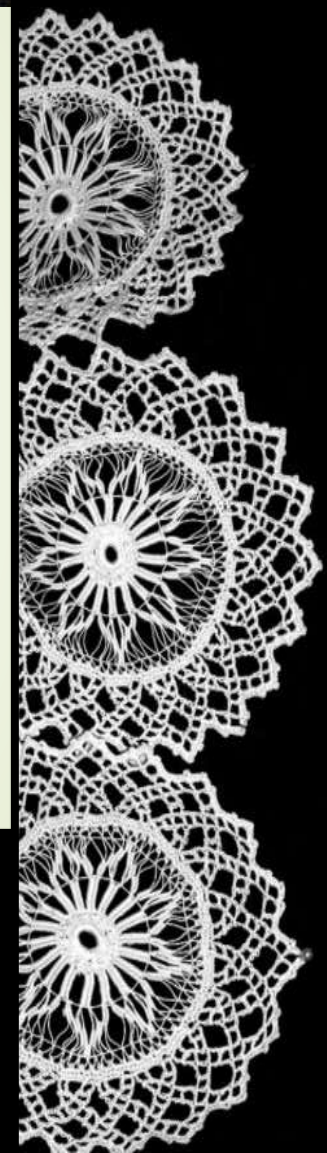
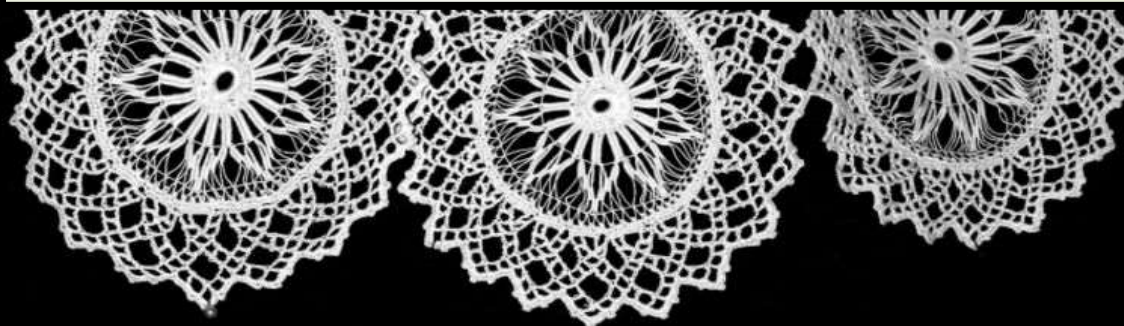
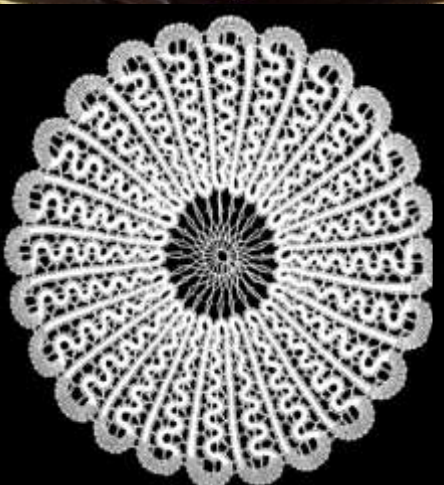
Kulturna baština u programu školske knjižnice

Ruža Jozić, školska knjižničarka

Gimnazija Sesvete

ruza.jozic2@skole.hr

Varaždin, 3. listopada 2019.

Kulturna baština

- **Kulturna baština je tkivo naših života i društava. Okružuje nas u gradovima u kojima boravimo, doživljavamo je neposredno u krajolicima, u susretima s raznovrsnim arhitektonskim ostvarenjima, skulpturama, arheološkim kopnenim kao i podvodnim nalazištima. Ne čine je samo književnost, umjetnost i umjetnički predmeti već i tradicijska znanja i umijeća, zanati koje učimo, priče koje pričamo, hrana koju jedemo, glazba koju slušamo i filmovi koje gledamo. Kulturna baština okuplja zajednice i gradi zajedničko razumijevanje mjesta u kojima živimo...**

(Ministarstvo kulture RH povodom otvaranja Europske godine kulturne baštine 2018.)

Kulturni identitet učenika

- **Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi ističe u Čl. 4 st. 1., škola je dužna:**
- **„Osigurati sustavan način poučavanja učenika, poticati i unapređivati njihov intelektualni, tjelesni, estetski, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima; razvijati učenicima svijest o nacionalnoj pripadnosti, očuvanju povijesno-kulturne baštine i nacionalnog identiteta.”**
- **Zadaća je suvremene škole promicanje odgoja koji doprinosi razumijevanju korijena vlastite nacionalne kulture, čuvanju i promicanju kulturne baštine, kao dijela nacionalnog i kulturnog identiteta.**

Kulturni identitet učenika

- **Temeljne vrijednosti od kojih polazi naš sustav odgoja i obrazovanja: cjeloviti razvoj osobe, čuvanje nacionalne baštine, promicanje europske dimenzije kroz izgradnju društva znanja.**
- **Nacionalni okvirni kurikulum (str.14.) ističe:**
„Odgoj i obrazovanje pridonose izgradnji osobnoga, kulturnog i nacionalnog identiteta pojedinca. Danas u doba globalizacije, u kojem je na djelu snažno miješanje različitih kultura, svjetonazora i religija, čovjek treba postati građaninom svijeta, a pritom sačuvati svoj nacionalni identitet, svoju kulturnu, društvenu, moralnu i duhovnu baštinu.”

Što čini kulturni identitet učenika?

- Pripadnost određenom narodu, naciji, etničkoj zajednici i državi u kojoj je rođen ili gdje živi.
- Pripadnost mjestu i gradu u kojem živi.
- Običaji naroda ili skupine u kojem se obrazuje.
- Vjera, religija u kojoj je rođen ili koju prakticira.
- Jezik kojim govori – materinji jezik i standardni jezik.
- Pismo kojim se služi u svakodnevnom životu.
- Kulturna baština naroda, mjesta, gradova, domovine.
- Sveukupna kultura, umjetnost i znanost naroda kojem pripada, njegova povijest i znamenite osobe koje ju čine.

Što čini hrvatski kulturni identitet ?

- Hrvatski jezik, uz bogatstvo dijalekata i narječja.
- Latinično pismo (uz uporabu glagoljice tijekom stoljeća).
- Pripadnost zapadnome civilizacijskom krugu, s bogatom i raznolikom narodnom kulturom.
- Pripadnost kršćanstvu, uz uvažavanje i drugih religija: islama i židovstva.
- Tisućljetna kultura, umjetnost i književnost na hrvatskom jeziku, od 7. st. do danas.
- Bogata kulturna baština – materijalna i nematerijalna.

Kulturna baština - vraća nas u prošlost i nadahnjuje za budućnost

- **Kulturna baština materijalna i nematerijalna, zajedničko je bogatstvo čovječanstva u svojoj raznolikosti i posebnosti, a njena zaštita i proučavanje, jedan je od važnih čimbenika za afirmaciju kulturnog identiteta svakog naroda.**
- ***Hrvatska je kultura neraskidivo vezana uz kršćanstvo, zato mnoge kulturne aktivnosti možemo vezati uz kršćanske blagdane, narodne običaje, bogatu baštinu naših mjesta i gardova i sl.***

Kulturna i javna djelatnost školske knjižnice

- To je segment u kojem izgrađujemo kulturni identitet naših učenika i promoviramo kulturnu baštinu.
- Kulturna i javna djelatnost - obavezni dio **Godišnjeg programa rada** školskog knjižničara.
- **Kurikulum kulturne i javne djelatnosti** školske knjižnice – dokument koji čini *Školski kurikulum*.
- Kroz taj program knjižničar planira za svaku školsku godinu razne kulturne aktivnosti u suradnji s učenicima i nastavnicima škole i lokalnom sredinom.
- Kroz međupredmetne teme školski knjižničar ima mogućnost poticati izgradnju osobnog i kulturnog identiteta učenika i promovirati kulturnu baštinu.

Planiranje kulturnih sadržaja

- U planiranju kulturnih aktivnosti vodilja trebaju biti:
- Sadržaji koji su od lokalnog značaja;
- Društveni, nacionalni i kulturni događaji i važne obljetnice;
- Znamenite osobe hrvatske povijesti, kulture i znanosti;
- Osobe svjetske povijesti i kulture koje su utjecale na razvoj hrvatske, europske i svjetske misli i sveopćeg društvenog razvitka.
- Izbor sadržaja je vrlo širok svake školske godine, a mi se fokusiramo na sadržaje od nacionalnog i općeg značaja, kao i one koji su primjereni našim učenicima i programima naših škola i sredina u kojima djeluje.

Školska knjižnica i kulturne vrijednosti

- Knjižničar je dužan kroz svoj odgojno-obrazovni rad i kulturne aktivnosti promovirati humane i demokratske vrijednosti kao što su:
- Dostojanstvo ljudske osobe
- Slobodu i pravednost
- Domoljublje i mir u svijetu
- Društvenu jednakost i solidarnost
- Dijalog, toleranciju i snošljivost
- Rad, poštenje, zdravlje
- Očuvanje čovjekova okoliša i ostale ljudske vrijednosti.

Kulturni identitet i kulturna baština

- Potrebno je kroz različite školske aktivnosti izgrađivati i razvijati svijest kod učenika o **kulturnom identitetu i očuvanju kulturne baštine.**
- Učenici trebaju znati **povijest i kulturu svoga naroda, grada ili mjesta u kojem žive; upoznati njegovu kulturnu i prirodnu baštinu.**
- **Upoznati pojedince** koji su u bližoj i daljoj prošlosti doprinijeli razvoju i napretku svoga naroda ili zavičaja.
- **Upoznati značajne osobe koje su unaprijedile kulturu, umjetnost, znanost i gospodarstvo;** kao i oni pojedinci koji su vrijednosti svoga nacionalnog i kulturnog identiteta širili izvan granica svoje domovine.

Ciljevi kulturnog rada školskog knjižničara

- **Aktivan i odgovoran učenik** kao član razreda, škole i lokalne zajednice, bolje upoznaje svoje mjesto, povijest svoga grada, značajne ustanove i znamenite osobe.
- **Predlaže i sudjeluje u aktivnostima** obilježavanja važnih datuma i kulturnih događaja.
- **Učenik razvija građanske vještine i sposobnosti**, uočava, raspravlja, kritički promišlja, donosi zaključke.
- **Izgrađuje građanske vrijednosti i stavove**, iskazuje privrženost očuvanju zavičajne kulture i njezinih znamenitosti.
- **Učenik razvija potrebu za kulturnim sadržajima**, posjećuje kulturne ustanove, širi vlastite životne obzore, prihvaća različitosti; upoznaje prošlost da bi razumio sadašnjost i gradio bolju budućnost.

Ključne kompetencije koje učenici stječu kroz realizaciju kulturnih sadržaja

- **Kreativne jezične interakcije** u društvenom i kulturnom okruženju: pišu, oblikuju, stvaraju nove sadržaje;
- **Proširuju kompetenciju učenja:** istražuju, sintetiziraju, usvajaju i koriste informacije za učenje u sličnim situacijama;
- **Razvijaju digitalnu kompetenciju**, sigurno i kritički primjenjuju IKT; oblikuju nove sadržaje, razmjenjuju informacije i prezentiraju ih drugima u školi i lokalnoj sredini.
- **Razvijaju društvene i građanske kompetencije:** poštuju ljudska prava, uvažavaju kulturnu raznolikost, cijene svoje vrijednosti, prihvaćaju druge i drukčije.
- **Izgrađuju kulturne spoznaje, kreativno se izražavaju** u raznim oblicima (glazba, likovni radovi, fotografija, video i filmski radovi, književni oblici, školski list i sl.).

Kulturna baština u aktivnostima školske knjižnice

- **Izložbe** o znamenitim osobama, književnicima, umjetnicima, izumiteljima ; o kulturnoj i prirodnoj baštini i znamenitostima svoga kraja, grada i domovine; o krajolicima, spomenicima i sl.
- **Susreti** s povjesničarima, arheolozima, istraživačima, etnologima, jezikoslovcima, znanstvenicima i dr.
- **Kreativne radionice**: likovne, filmske, literarne, radionice ručnih i kreativnih radova i sl.
- **Projekti i istraživački radovi** iz područja kulturne baštine, o znamenitim osobama iz područja kulture, umjetnosti i znanosti.
- **Posjeti**: muzejima, arhivima, ustanovama u kulturi i znanosti (HAZU, NSK), spomen-područjima, spomen-domovima poznatih osoba, lokalitetima i sl.

Kulturne aktivnosti kroz školsku godinu u koje možemo uključiti i kulturnu baštinu

- **Europski dan jezika**
- **Europski dan kulturne baštine (rujan)**
- **Dan neovisnosti RH – 8. listopada**
- **Mjesec hrvatske knjige**
- **Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje – 18. studenoga**
- **Ususret Božiću – Advent, humanitarne aktivnosti**
- **Dan Škole, dan grada i sl.**
- **Međunarodno priznanje RH, 15. siječnja**
- ***Noć muzeja* – krajem siječnja**
- ***Dan materinskog jezika* – 21. veljače**
- ***Dani hrvatskoga jezika* (11. – 17. ožujka), uz obljetnicu Deklaracije o nazivu i položaju hrv. književnog jezika.**
- ***Dan hrvatske knjige – Noć knjige*, 22. travnja.**

Kulturna baština

- **Kulturna baština ima univerzalnu vrijednost za nas kao pojedince, zajednice i društvo.**
- **Važno ju je očuvati i prenijeti budućim generacijama.**
- **Upravo zato smo osobito tijekom 2018. godine slavili i promovirati raznoliku kulturnu baštinu, na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kao i kroz programe školskih knjižnica.**

Čuvajmo i promovirajmo hrvatsku kulturnu baštinu, jer

"Spomenici prošlosti, bili oni svjetovni ili crkveni, bili oni u javnoj upotrebi ili u privatnom vlasništvu, ostaju svetinja narodna, pa ako se koji tren i svijet sadašnjosti revolucionarno obrne protiv njih, to ne umanjuje njihovu vrijednost, jer i oni stoje nad vremenom i izvan sadašnjeg vremena. Oni pripadaju svim sljedećim generacijama, koje će iza nas doći, oni su dokumenti prošlosti, koji imaju osvijetliti budućnost, koji imaju biti luč u tami sadašnjeg meteža..." **G. Szabo, Stari Zagreb, 1941.**
(Gjuro Szabo: *Stari Zagreb*, 1990. NZMH. Zagreb. str. 18.)

Godina kulturne baštine 2018. u Gimnaziji Sesvete

Školski projekt
Zlatne niti od
Sesveta do
Prvostolnice

**Oslikani sesvetski vez na
misnom ruhu** – izložba
Domitrovićeva kula
Kaptol 31, Zagreb,
(30. 9.–1. 12. 2018.)

Likovni radovi učenika nastali po motivima misnoga ruha iz
Muzeja Prigorja u Sesvetama

Izložba

Zlatne niti od Sesveta do Prvostolnice

Kulturna baština zavičaja – izložbe

Kulturna baština Sesveta:
barokne crkve, kapelice,
križevi krajputaši, kurije,
drvene kuće, prigorska
nošnja, prigorski pjesnik
Dragutin Domjanić i dr.

Kulturna baština – znamenite osobe

Izložba „*Ko svoj može bit, tuđ nek ne bude!*” posvećena 200. oblj. rođenja **IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOG**, borca za hrvatska nacionalna prava – pravo na vlastiti jezik.

Posjet HAZU – izložba: *Ostavština Ivana Kukuljevića Sakcinskoga*

Kulturna baština uz obljetnice znamenitih osoba:

Zrinskih, Frankopana, bana Jelačića, S. Radića;
znanstvenika, izumitelja: N. Tesle, F. Vrančića, R.
Boškovića, M. Getaldića, J. Klovića, J. Križanića i dr.

Književna i umjetnička djela kao kulturna baština,
spomenici kulture, zaštićena kulturna i prirodna
dobra, lokaliteti i sve što spada u materijalnu i
nematerijalnu kulturnu baštinu naroda.

Kulturna baština uz blagdane

U adventu oslikavanje simbola kršćanstva na svili, velika izložba
**SIMBOLIKA
KRŠĆANSTVA**

Ususret Božiću – Božićni običaji hrvatskog naroda, humanitarna akcija prodaje učeničkih likovnih radova za djecu u dječjim domovima.

Kulturna baština vezana uz kršćanski blagdan: **USKRS - *Simbolika križa***, oslikavanje križnih postaja uz poemu Vladimira Nazora ***Via crucis***.

IV. STAJKA

U znak, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, i križ nosi
U znak, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, i križ nosi
U znak, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, i križ nosi

V. STAJKA

Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi

VI. STAJKA

Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi

VII. STAJKA

Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi

VIII. STAJKA

Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi
Simon od Kirina, prvi na se križ nosi

Kulturna baština uz Noć muzeja

Noć muzeja, krajem siječnja, svake godine posvećujemo nekoj aktivnosti vezanoj za kulturnu baštinu.

Uz Noć muzeja, 27. siječnja 2017. – izložba *Glazba kao kulturna baština* – zaštićena nematerijalna baština RH pri UNESCO-u

NEKATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA
NA UNESCOU

GLAZBA KAO KULTURNA BAŠTINA

1. BEČARAC ISTOČNE SLAVONIJE
2. OIKANJE od DINARIE do TURKODIJA
3. KRALJEVIĆI UZ UJEŠE, kraj BAROKA
4. KUŠPERSKO PJEVANJE DALMATIJE
5. NIJEŠKO KOLO DALMATINSKE ŽAGORE
6. DVOGLASNO PJEVANJE U ISTRICI I HRVATSKOM PRIMORJU

1. BEČARAC
Istočno-slavonski vokalni sastav

2. OIKANJE
Istočno-slavonski vokalni sastav

Bečarac
Istočno-slavonski vokalni sastav

Kušpersko pjevanje
Dalmatinsko vokalno pjevanje

Dvoglasno pjevanje
Istarsko vokalno pjevanje

Bečarac
Istočno-slavonski vokalni sastav

Kušpersko pjevanje
Dalmatinsko vokalno pjevanje

Dvoglasno pjevanje
Istarsko vokalno pjevanje

Kulturna baština vezana uz značajne obljetnice

- ❖ **Bartol Kašić – Hrvatska gramatika**
- ❖ **Faust Vrančić – prvi hrvatski rječnik**
- ❖ **Marulić, Držić, Gundulić**
- ❖ **Ivan Kukuljević Sakcinski**
- ❖ ***Misal Jurja Topuskoga***
- ❖ ***Misal po zakonu rimskoga dvora, prva hrvatska tiskana knjiga***
- ❖ **Povijest pisma, knjige i knjižnica**
- ❖ **Povijesna pisma - Glagoljica**
- ❖ **Oslikana glagoljica**
- ❖ **Glagoljica na svili**
- ❖ **Narodna nošnja, misno ruho, nakit – zagrebačka ogrlica**
- ❖ **Muzeji moga grada**
- ❖ **U(lice) moga grada**

Hrvatski jezik kao kulturna baština

- **Dan materinskog jezika (21. 2.), Dani hrvatskoga jezika (11.-17. 3.),** obljetnica uz *Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika*;
- **Glagoljica kao jezična baština;** narječja hrvatskoga jezika;
- **Vrančićev prvi rječnik** hrvatskoga jezika, **Kašićeva gramatika;** pravopisi hrvatskoga jezika, prva hrvatska tiskana knjiga, rukopisne knjige; inicijali, iluminacije i sl.
- **Anglizmi, germanizmi, bohemizmi, turcizmi, talijanizmi, tuđice u hrvatskome jeziku i dr.**

Glagoljica kao kulturna baština

Izložba: uz Mjesec hrvatske knjige
Oslikana glagoljica
(na papiru i svili)

Uz Dan hrvatske knjige - Noć knjige
izložba: *Glagoljica u inicijalima;*

Radionice glagoljice s japanskim učenicima; oslikavanje glagoljice i izrada zagrebačke ogrlice

GIMNAZIJA SESVETE

Izložba *GLAGOLJICA – PISMO, ZNAK, SLIKA*

Radovi učenika likovne grupe Gimnazije Sesvete

Srijeda, 5. 12. 2018.

Pripremile profesorica Ina Jozić i knjižničarka Ruža Jozić

Zaključak:

Zadaća je suvremene škole promicanje i odgoja učenika, jer znanje je ono što učenici nauče u školi, a odgoj je ono što nose kroz život!

- *„ Jedna od važnih zadaća suvremene škole jest promicanje odgoja koji doprinosi razumijevanju korijena vlastite nacionalne kulture, njegovanju, čuvanju i promicanju kulturne baštine, kao dijela nacionalnog i kulturnog identiteta, te osvještavanju kulturne baštine u globalizacijskim procesima.*
- *Ispravno shvaćen odgojno-obrazovni proces pomaže pojedincima da postanu svjesni svojih korijena kao uporišnih točaka koje im omogućuju da odrede svoje mjesto u svijetu, ali ih ujedno poučavaju poštovanju za druge kulture.”*

(Zbornik Identitet kao odgojno-obrazovna vrednota, str. 50)

Literatura i izvori:

1. *Identitet kao odgojno-obrazovna vrednota*. 2011. Zbornik radova... Glas Koncila. Zagreb.
2. Matijević, Milan. Diana Radovanović. 2011. *Nastava usmjerena na učenika*. Školske novine. Zagreb.
3. *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*. 2010. MZOS. Zagreb.
4. Tica, Milka. 2017. *Izložba u knjižnici: priručnik za predstavljanje baštine*. Naklada Jurčić. Zagreb.
5. *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*. 2008. MZOS. Zagreb.
6. Dokumenti i programi rada školske knjižnice Gimnazije Sesvete. 2016./2019. Zagreb.

HVALA NA POZORNOSTI!

Domovina je stanje duha...

„Kulturom možemo ponajbolje promovirati hrvatske duhovne i materijalne vrijednosti, dostignuća i potrebe. Zato upornom provedbom programa s jasnim ciljevima i kriterijima zdravog domoljublja, koje uključuje i vrednuje sve ono dobro, istinito i lijepo što od dana doseljenja na ove svoje povijesne prostore baštujemo, gradimo i unaprjeđujemo. Zato želimo znati što jesmo, želimo upoznati svoju baštinu, želimo njegovati i nadograđivati najbolja dostignuća genija hrvatskoga uma i srca. Domovina je stanje duha...”

(dr. sc. Vladimir Lončarević, Večernji list, 18. 3. 2017., str. 30)